

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม
ด้วยการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

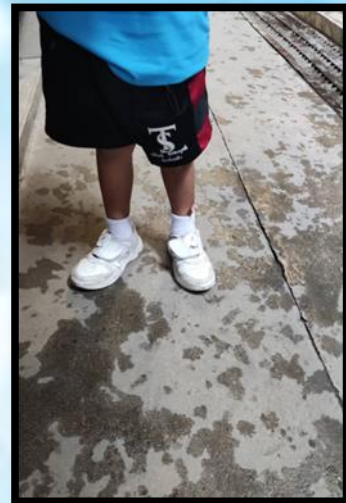
ของเด็กปฐมวัย 2 ห้อง 3

ปีการศึกษา 2566

สอดคล้องกับมาตรฐานที่ 1

คุณภาพของเด็ก

“เรื่อง ไส้รองเท้าสลับข้าง”

ผู้จัดทำ

นางอัมพร ภัคดี

โรงเรียนธีรศาสตร์

37/3 หมู่ 16 ตำบลท่าผา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี

คำนำ

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thomdike) กล่าวว่า “การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง โดยแสดงรูปแบบต่างๆ จนกว่าจะเป็นที่พอใจที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งเรียกว่า การลองถูกลองผิด” วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เรื่อง “การพัฒนาทักษะของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนธีรศาสตร์ เรื่องการแต่งตัว ด้วยการช่วยเหลือตนเอง” เล่มนี้ จัด ทำขึ้น สอดรับกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thomdike) เพื่อแสดงให้เห็นว่าทักษะการช่วยเหลือตนเอง สามารถฝึกได้ตั้งแต่วัยเป็นเด็กเล็กๆ และพัฒนาอย่างเหมาะสมตามวัย อาศัยปัจจัยหลายอย่างส่งผลให้เด็กมีทักษะชีวิตในหลายด้าน สร้างเสริมบุคลิกภาพที่ดี รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง และรับผิดชอบในเรื่องอื่นๆ โดยอธิบายขั้นตอนและวิธีดำเนินงานอย่างละเอียดชัดเจน

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า Best Practice เรื่อง “การพัฒนาทักษะของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนธีรศาสตร์ เรื่องการแต่งตัว ด้วยการช่วยเหลือตนเอง” เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับเพื่อนครู โรงเรียน และผู้สนใจทั่วไปที่กำลังมองหาแนวทางการพัฒนาทักษะของเด็กปฐมวัย

นางอัมพร ภัคดี

ผู้จัดทำ

กุมภาพันธ์ 2566

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
- ความสำคัญของผลงาน หรือนวัตกรรม หรือวิธีปฏิบัติที่นำเสนอ	1
- จุดประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงาน	3
- กระบวนการผลิตผลงาน หรือนวัตกรรม หรือขั้นตอนการดำเนินงาน	4
- Model	7
- ผลการดำเนินการ ผลสัมฤทธิ์ และประโยชน์ที่ได้รับ	13
- ปัจจัยความสำเร็จ	14
- บทเรียนที่ได้รับ	15
- การเผยแพร่ และการได้รับการยอมรับ รางวัลที่ได้รับ	15
- การขยายผล ต่อยอด หรือประยุกต์ใช้ผลงาน นวัตกรรม หรือวิธีปฏิบัติ	15
- ภาคผนวก	16
- เอกสารอ้างอิง	21

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ชื่อนวัตกรรม (Best Practice) “การพัฒนาทักษะของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนธีรศาสตร์
เรื่องเด็กใส่รองเท้าสลับข้าง”

โรงเรียนธีรศาสตร์ ปีการศึกษา 2566

ชื่อผู้สร้าง (Best Practice) นางอัมพร ภัคดี

ตำแหน่ง ครูโรงเรียนธีรศาสตร์ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

มือถือ 086 4935 424 E-mail Address : -

แนวทางการคิดค้นนวัตกรรม

- () แสวงหานวัตกรรม/แบบอย่างที่ดีจากแหล่งต่างๆ ที่เคยมีผู้สร้างหรือทำไว้แล้ว แล้วนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาใหม่
- (✓) การสร้างนวัตกรรมใหม่

ประเภทของนวัตกรรม

- () การบริหารจัดการการศึกษา
- (✓) การจัดการเรียนรู้
- () การนิเทศ ติดตามและประเมินผล

1. ความสำคัญของผลงาน นวัตกรรม หรือวิธีปฏิบัติที่นำเสนอ

ส่วนใหญ่มักจะเห็นบ่อยๆว่าเด็กใส่รองเท้าสลับข้าง การช่วยเหลือตนเอง เป็นความสามารถ ที่พัฒนาผสมผสานจากทักษะด้านการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ทั้งกล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก และการประสานการทำงานระหว่างตากับมือ เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยความสามารถด้านสติปัญญา ในการฟัง ทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามคำขอร้อง รวมทั้งสื่อสารกับคนอื่น ๆ ให้เข้าใจ ผู้ที่มีทักษะการช่วยเหลือตนเองที่ถูกต้องและเหมาะสมจะมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นรวมทั้งมีบุคลิกภาพที่ดี

การฝึกและส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุด จนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว เพิ่มความภูมิใจในตนเอง และปรับตัวอยู่ในสังคมได้ง่าย โดยอาจฝึกผ่านกิจวัตรประจำวันง่ายๆ เน้นการฝึกช่วยเหลือตัวเองตามวัย เช่น ฝึกให้ถือขวดนมเอง ฝึกให้หยิบขนมหรืออาหารชิ้นเล็กๆ เข้าปากด้วยตัวเอง หัดตักอาหารกินด้วยตัวเอง ถือแก้วน้ำดื่มตัวเอง ถอดเสื้อผ้าเอง ใส่รองเท้าเอง หัดแต่งตัว แปรงฟัน หัดขับถ่ายให้เป็นเวลา เช่น นั่งกระโถนทุกเช้า เก็บของเล่นเข้าที่ตัวเอง โดยมีคุณแม่ หรือคุณครูคอยช่วยเหลือก่อนในระยะแรก จากนั้นค่อยๆ ปล่อยให้เด็กทำเอง จนกว่าจะสามารถทำได้ด้วยตัวเองอย่างคล่องแคล่ว ซึ่งหากเด็กสามารถรับผิดชอบต่อตัวเองได้ ก็จะเป็นการทำให้เด็กมีความรับผิดชอบในเรื่องอื่นๆ โดยเฉพาะหน้าที่ความรับผิดชอบในการเรียนหนังสือ การเล่น รวมทั้งหน้าที่ต่อครอบครัว และสังคมในสภาพหน้าด้วย ที่สำคัญคุณพ่อคุณแม่ หรือคุณครูควรให้ความรักและเอาใจใส่ต่อเด็กอย่างพอเหมาะ ไม่ตามใจมากเกินไป และชื่นชมเมื่อเด็กมีความพยายามในการทำสิ่งนั้นๆ

ลูกอายุ 1-2 ขวบ คุณพ่อคุณแม่ ควรฝึกง่ายๆ เช่นให้ลูกจับช้อนกินข้าวเอง เดินเอง ไม่ควรอุ้ม โดยไม่จำเป็น เริ่มฝึกถอดรองเท้าแตะง่ายๆ ช่วยเก็บของเล่นลงตะกร้า ควรค่อยๆเริ่มจากการถอดเสื้อ กางเกง ถุงเท้า รองเท้า (เพราะการถอดง่ายกว่าการใส่) แล้วก็เริ่มหัดใส่เสื้อผ้าเช่นเสื้อยืดคอกกลม ซึ่งตามพัฒนาการ เด็กจะเริ่มทำได้เมื่ออายุประมาณ 3 ปี ลูกอายุ 3 ปี Mama Expert แนะนำให้คุณพ่อคุณแม่เริ่มฝึกลูกน้อยโดยให้ทำเป็นขั้นตอน เช่น การใส่เสื้อยืดคอกกลมนั้นแบ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

ตอนแรก ก็ให้ใส่ให้เขาเกือบหมด เหลือขั้นตอนสุดท้าย ให้เขาเช่นให้ดึงชายเสื้อลงเอง หลังจากนั้น ค่อยๆถอนการช่วยเหลือออก โดยเอาเสื้อสวมหัวให้แล้วให้เขาเอาแขนสอดเข้าไปในช่อง แขนเสื้อเอง ขั้นตอนต่อไปก็ให้หัดจับพับเสื้อแล้วสวมหัวเอง สุดท้ายก็หัดให้ลูกดูเสื้อยืดว่าหน้า-หลังเป็นอย่างไร แล้วสุดท้ายก็ทำได้เองหมดทุกขั้นตอน ถ้าคุณพ่อคุณแม่ใช้วิธีนี้ ลูกก็จะไม่เครียด

ไม่กดดันเมื่อทำไม่ได้หรือไม่คล่อง แล้วยังทำให้รู้สึกสนุกและภูมิใจในสิ่งที่ตัวเองทำได้ ฝึกอาบน้ำเอง ให้เขาทำเองก่อนโดยมีคุณพ่อ คุณแม่คอยสอนและบอกในขณะที่กำลังฝึก ต่อไปก็ฝึกการแต่งตัวด้วยตัวเอง กลัดกระดุม ผูกเชือกกรองเท้าเอง หรืออาจฝึกให้พับเก็บผ้าห่ม หมอน และที่นอน ฝึกให้เก็บของเล่น เก็บเสื้อผ้าที่ใช้แล้วลงตะกร้า กินข้าวแล้วก็ควรฝึกให้ช่วยเก็บจาน การฝึกพัฒนาการนี้จะเป็นรากฐานของการช่วยเหลือตัวเองในวัยต่อไป

ตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง

1. การเล่น
2. การรับประทานอาหาร
3. การดื่มนมและดื่มน้ำ
4. การฝึกใส่รองเท้า
5. การขับถ่าย
6. การทำความสะอาดร่างกาย

คุณพ่อคุณแม่หรือคุณครูลองสังเกตดู สำหรับเด็กที่ได้รับการฝึกช่วยเหลือตัวเองมาดี เวลาจะฝึกหรือจะสอนอะไร เช่น ฝึกเขียน อ่าน สอนว่ายน้ำ ก็มักจะพร้อมรับการเรียนรู้ได้ดีกว่า ซึ่งจะตรงกันข้ามกับเด็กที่ไม่ได้รับการฝึกช่วยเหลือตนเอง มักจะทำเฉพาะที่ตัวเองอยากทำ ค่อนข้างเอาแต่ใจตัวเอง ถ้าไม่อยากทำก็จะไม่ทำ ไม่อยากเรียนก็จะไม่เรียน จึงไม่ค่อยมีความพร้อมในการรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากพ่อแม่และคุณครู และการฝึกการช่วยเหลือตนเองนี้ คุณพ่อคุณแม่และคุณครูควรคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยของเด็กด้วย

เด็กที่ได้รับการฝึกฝน ให้รู้จักการรับผิดชอบอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย จะช่วยให้พวกเขาเติบโตขึ้น เป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก กล้าทำสิ่งต่างๆ เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) สามารถพึ่งตนเองได้ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย และยังสามารถปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ในสังคมได้ดี เห็นแบบนี้แล้ว จะไม่เริ่มฝึกให้เด็กช่วยเหลือตัวเองกันตั้งแต่ตอนนี้ก็อาจจะสายไป จนทำให้เด็กพลาดสิ่งที่ดีในชีวิตที่ควรจะเป็นไปได้

เมื่อเด็กๆ สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จะทำให้เด็กๆ มีความมั่นใจในตัวเอง ซึ่งความมั่นใจในตนเองนี้ เป็นรากฐานของการประสบความสำเร็จ จะเป็นคนที่มีความสุขในการใช้ชีวิต ไม่เครียด ไม่กังวล ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์

ดังนั้น ผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนธีรศาสตร์ เรื่อง การแต่งตัว ด้วยการช่วยเหลือตนเอง เพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัยและกล้าแสดงออก มีการใช้ทักษะผสมผสานด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป สิ่งที่จะเสริมความมั่นใจให้กับเด็กๆ คือ การให้ความรักความอบอุ่น ให้คำชม ไม่ตำหนิ รุนแรง ไม่ให้เด็กทำงานยากเกินความสามารถ และให้เด็กได้มีประสบการณ์ชีวิตด้วยตนเอง

2. จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน

1. เพื่อฝึกให้เด็ก มีทักษะในการช่วยเหลือตนเอง เรื่องการฝึกใส่รองเท้าได้เหมาะสมตามวัย
2. เพื่อให้เด็ก มีบุคลิกภาพที่ดี มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และภาคภูมิใจในตนเอง
3. เพื่อปลูกฝังให้เด็ก มีความรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

. กลุ่มเป้าหมาย

เชิงปริมาณ

เด็กปฐมวัยปีที่ 2 ห้อง 3 จำนวน 28 คน สามารถช่วยเหลือตนเอง ในการใส่รองเท้าได้ถูกต้องด้วยตัวเองได้ทุกคน

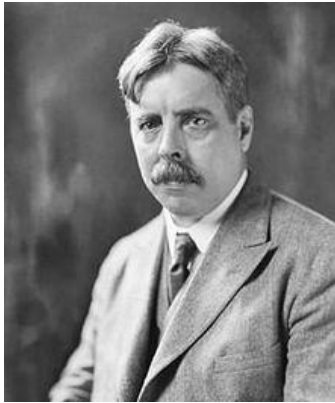
เชิงคุณภาพ

เด็กปฐมวัยปีที่ 2 ห้อง 3 จำนวน 28 คน สามารถช่วยเหลือตนเอง ในการใส่รองเท้าได้ถูกต้องด้วยตัวเองอย่างเหมาะสมกับวัย

** นิยามศัพท์

การช่วยเหลือตนเอง หมายถึง ความสามารถในการใส่รองเท้าได้ถูกต้อง รวมถึงสิ่งอื่นๆ ที่ใส่อยู่กับตัวออกได้ด้วยตัวเอง

3. กระบวนการผลิตผลงาน นวัตกรรม หรือขั้นตอนการดำเนินงาน

ทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์

ธอร์นไดค์ (Thorndike) ซึ่งได้กล่าวว่าการเรียนรู้คือ การที่ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง (Bond) ระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง จะได้รับความพึงพอใจ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ธอร์นไดค์ได้ ทำการทดลองพบว่า การเรียนรู้ของอินทรีย์ที่ต่อความสามารถเกิดจากการลองผิดลองถูก (Trial and Error) ซึ่งต่อมาเขานิยมเรียกว่า การเรียนรู้แบบเชื่อมโยงการทดลองของธอร์นไดค์ที่รู้จักกันดีที่สุด คือ การเอาแมวหิวใส่ในกรงข้างนอกกรงมีอาหารทิ้งไว้ให้แมวเห็นในกรงมีเชือกซึ่งปลายข้างหนึ่งผูกกับบานประตู

ไว้ ส่วนปลายอีกข้างหนึ่งเมื่อถูกดึงจะทำให้ประตูเปิด ธอร์นไดค์ ได้สังเกตเห็นว่า ในระยะแรก ๆ แมวจะวิ่งไปวิ่งมาชนโน้นกัดนี่เหยียดไปถูกเชือกทำให้ประตูเปิดแมวออกไปกินอาหารได้ เมื่อจับแมวใส่กรงครั้งต่อไปแมวจะดึงเชือกได้เร็วขึ้น จนกระทั่งในที่สุดแมวสามารถดึงเชือกได้ในทันที

ธอร์นไดค์ สรุปว่า การลองผิดลองถูก จะนำไปสู่การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองและการเรียนรู้ ก็คือ การที่มีการเชื่อมโยง (Connection) ระหว่างสิ่งเร้า (Stimuli) และการตอบสนอง (Responses) การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก มีใจความที่สำคัญว่า เมื่ออินทรีย์กระทบสิ่งเร้าอินทรีย์จะลองใช้วิธีตอบสนองต่อสิ่งเร้าหลาย ๆ วิธี จนพบกับวิธีที่เหมาะสมและถูกต้องกับเหตุการณ์และสถานการณ์ เมื่อได้รับการตอบสนองที่ถูกต้องก็จะนำไปต่อเนื่องเข้ากับสิ่งเร้านั้น ๆ มีผลให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยมีหลักเกณฑ์และลำดับขั้นที่จรรยาไปสู่การเรียนรู้แบบนี้ คือ

1. มีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเป็นสิ่งเร้าให้อินทรีย์แสดงการตอบสนองหรือแสดงพฤติกรรมออกมา
2. อินทรีย์จะแสดงอาการตอบสนองหลาย ๆ อย่างเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
3. ปฏิกริยาตอบสนองที่ไม่ทำให้เกิดความพอใจจะถูกตัดทิ้งไป
4. เมื่อปฏิกริยาตอบสนองที่ไม่ทำให้เกิดความพอใจถูกตัดทิ้งไปจนเหลือปฏิกริยาที่ทำให้เกิดความพอใจอินทรีย์จะถือเอาปฏิกริยาตอบสนองที่ถูกต้องและจะแสดงตอบสนองต่อสิ่งเร้า (Interaction) นั้นมากระทบอีก

ลักษณะสำคัญของทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของ ธอร์นไดค์ มีดังนี้

- 1) ลักษณะการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (Trial and Error)
- 2) กฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไดค์

ธอร์นไคต์ ได้เห็นกฎการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 กฎด้วยกันคือ กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) และกฎแห่งพอใจ (Law of Effect)

กฎแห่งความพร้อม กฎข้อนี้มีใจความสรุปว่า

- 1) เมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำแล้วได้ทำ เขาย่อมเกิดความพอใจ
- 2) เมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำแล้วไม่ได้ทำ เขาย่อมเกิดความไม่พอใจ
- 3) เมื่อบุคคลไม่พร้อมที่จะทำแต่เขาต้องทำ เขาย่อมเกิดความไม่พอใจ

กฎแห่งการฝึกหัด แบ่งเป็น 2 กฎย่อย คือ

กฎแห่งการได้ใช้ (Law of Use) มีใจความว่าพันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองจะเข้มแข็งขึ้นเมื่อได้ทำบ่อย ๆ

กฎแห่งการไม่ได้ใช้ (Law of Disuse) มีใจความว่าพันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนองจะอ่อนกำลังลง เมื่อไม่ได้กระทำอย่างต่อเนื่องมีการขาดตอนหรือ ไม่ได้ทำบ่อย ๆ

กฎแห่งความพอใจ

กฎข้อนี้ นับว่าเป็นกฎที่สำคัญและได้รับความสนใจจาก ธอร์นไคต์ มากที่สุด กฎนี้มีใจความว่า พันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองจะเข้มแข็งหรืออ่อนกำลัง ย่อมขึ้นอยู่กับผลต่อเนื่องหลังจากที่ได้ตอบสนองไปแล้วรางวัล จะมีผลให้พันธะสิ่งเร้าและการตอบสนองเข้มแข็งขึ้น ส่วนการทำโทษนั้นจะไม่มีผลใด ๆ ต่อความเข้มแข็งหรือการอ่อนกำลังของพันธะระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง

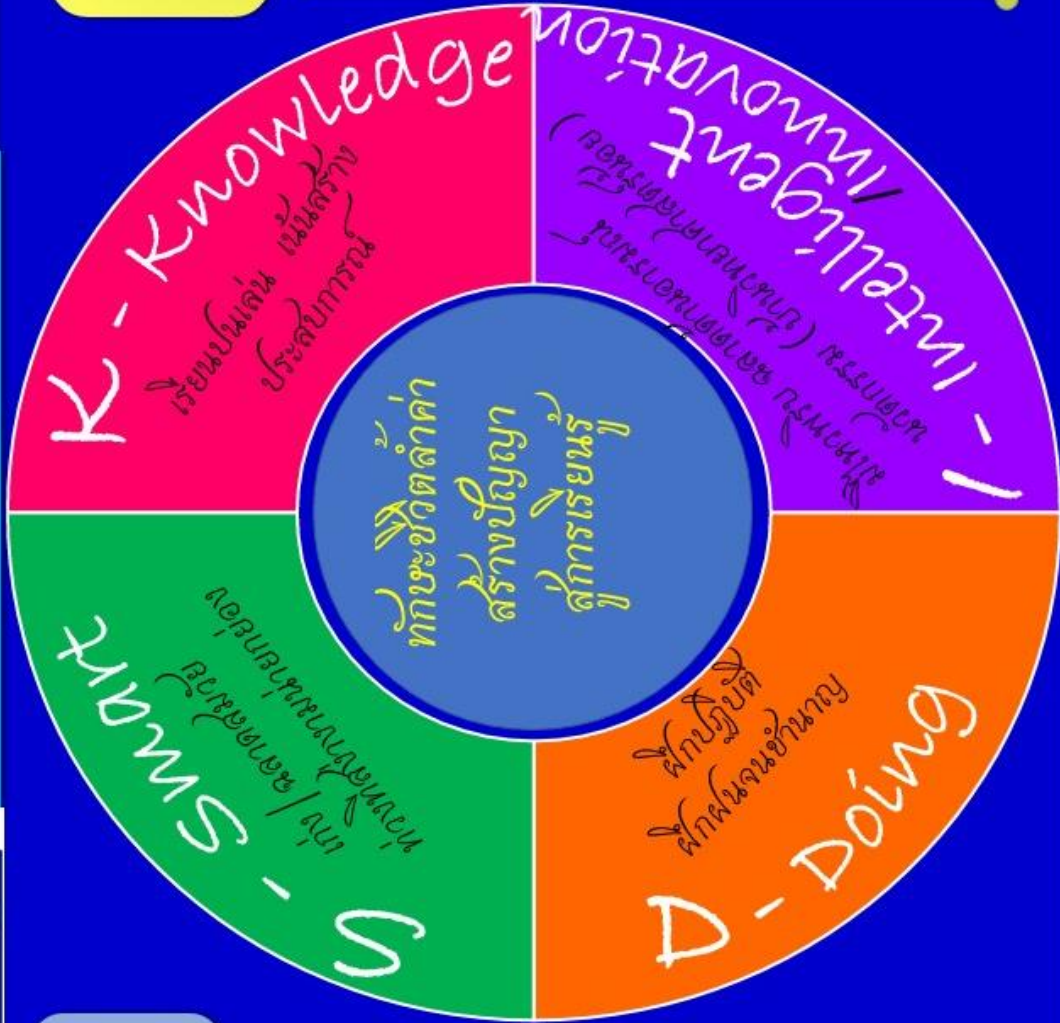
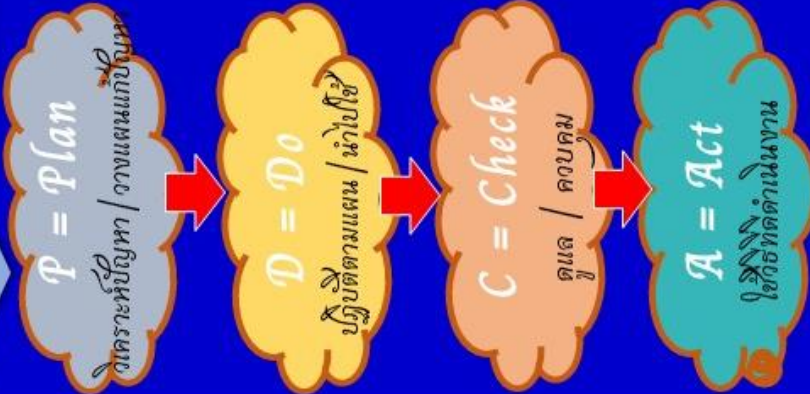
นอกจากกฎการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ ทั้ง 3 กฎนี้แล้วธอร์นไคต์ ยังได้ตั้งกฎการเรียนรู้ย่อย อีก 5 กฎ คือ

- 1) การตอบสนองมารูป (Law of multiple response)
- 2) การตั้งจุดมุ่งหมาย (Law of Set or Attitude)
- 3) การเลือกการตอบสนอง (Law of Partial Activity)
- 4) การนำความรู้เดิมไปใช้แก้ปัญหาใหม่ (Law of Assimilation or Analogy)
- 5) การย้ายความสัมพันธ์ (Law of Set or Associative Shifting)

การถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อการเรียนรู้หรือกิจกรรมในสถานการณ์หนึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้หรือกิจกรรมในอีกสถานการณ์หนึ่ง การส่งผลนั้นอาจจะอยู่ในรูปของการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้สามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น (การถ่ายโอนทางบวก) หรืออาจเป็นการขัดขวางทำให้เรียนรู้หรือประกอบกิจกรรมอีกอย่างหนึ่งได้ยาก หรือช้าลง (การถ่ายโอนทางลบ) ก็ได้ การถ่ายโอนการเรียนรู้นับว่าเป็นพื้นฐานของการเรียนการสอน

กระบวนการ PDCA ของ Deming

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike (Thorndike)

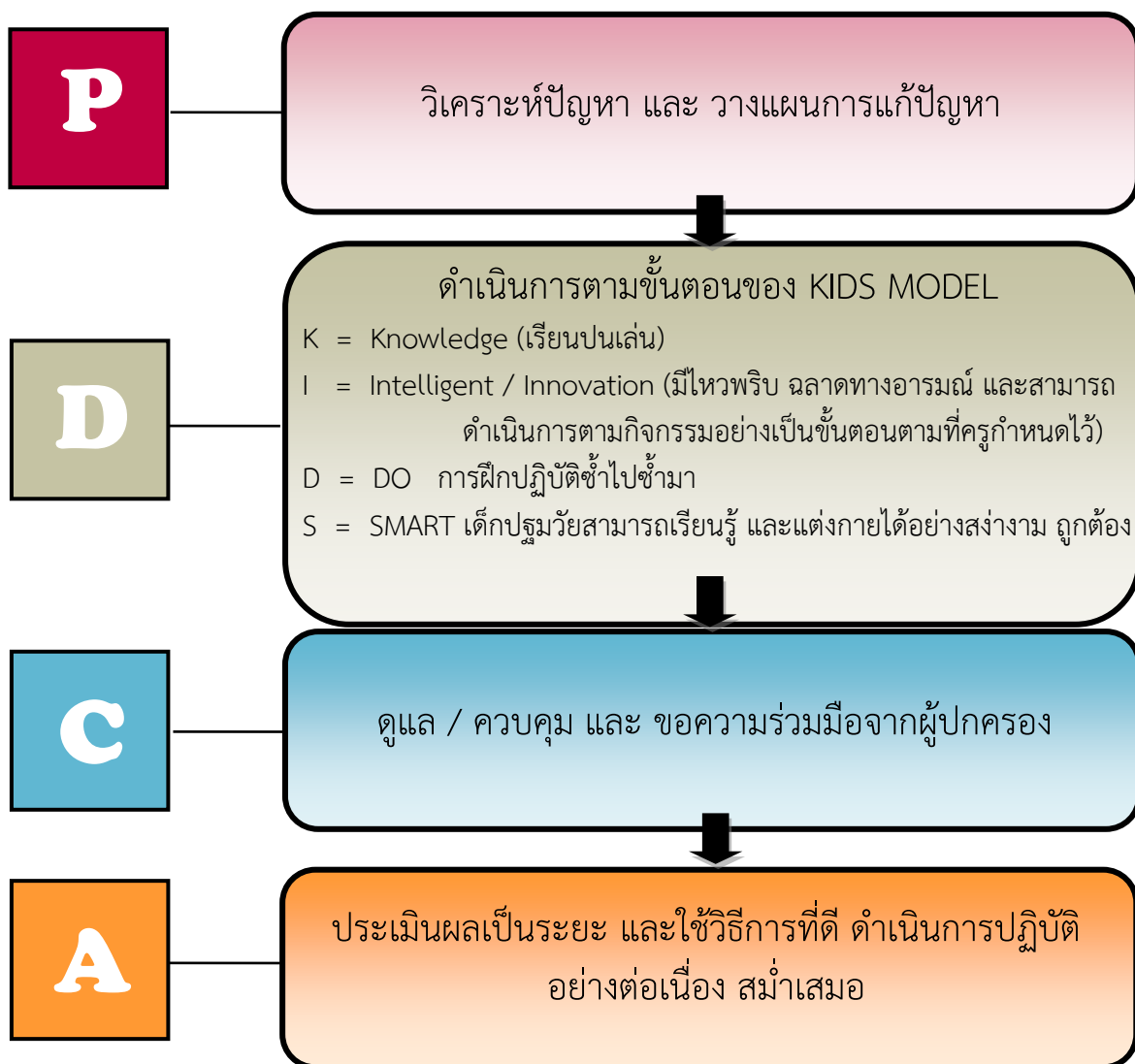
"เชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนอง...บุคคลจะลงมือทดลองถูกปรับเปลี่ยนจนกว่า รูปแบบการตอบสนองจะพึงพอใจเพียงรูปแบบเดียว"

แนวทางขับเคลื่อน การดำเนินงาน
พัฒนาทักษะ เรื่องการแต่งตัว ด้วยการช่วยเหลือตนเอง

กฤษฎี
Deming Cycle
หรือ **PDCA**

เป็นระบบพื้นฐานของการวางแผนพัฒนาธุรกิจ
โดยจะหาวิธีแก้ปัญหา ทำซ้ำไปเรื่อยๆ
จนกว่าจะพบคำตอบและใช้ได้จริง
ตามเป้าหมายที่กำหนด

1. วิเคราะห์ปัญหา และวางแผนการแก้ปัญหา (P = Plan)

นำปัญหาของเด็กวัยเดียวกันเมื่อปีที่แล้วมาวางแผน สำหรับเด็กรุ่นนี้ ที่เรียนออนไลน์ที่บ้าน โดยให้ผู้ปกครองช่วยครูสังเกตว่า เด็กๆ ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใส่รองเท้าได้ถูกต้องเมื่อเด็กๆ ทำเองไม่ได้ จึงต้องยื่นรื้อผู้ปกครองอย่างเดียว

เห็นปัญหา

วิเคราะห์ปัญหา

วางแผนการแก้ปัญหา

2. การลงมือทำ/ลองผิด/ลองถูก/ลองทำ (D = Do)

โดยดำเนินการ ตามขั้นตอนของ Kids2 Model

1. K = KNOWLEDGE ให้ความรู้เด็กปฐมวัย โดยการสอนแบบเรียนปนเล่น
2. I = INTELLIGENT/INNOVATION กระตุ้นให้เด็กปฐมวัย มีไหวพริบ มีความฉลาดทางอารมณ์ และสามารถดำเนินการตามกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอนตามที่ครูกำหนดไว้
3. D = DO โดยฝึกปฏิบัติ
4. S = SMART เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้ และแต่งกายได้อย่างสง่างาม ถูกต้อง

คุณครูแนะนำผู้ปกครองรายบุคคล ให้บอกเด็กๆ ให้ใส่รองเท้าตัวเอง จะผิดหรือกลับหน้าหลังก็ไม่เป็นไร โดยผู้ปกครองช่วยสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลว่าใครบ้างที่สามารถทำได้ หรือใครบ้างที่ยังไม่สามารถทำได้ หรือทำได้มากน้อยขนาดไหน

ลองฝึก

ลองทำ

เข้าไปเข้ามา

3. ดูแล / ควบคุม และขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง (C = Check)

นอกจากคุณครูจะดูแลช่วยเหลือเด็กๆ ในการใส่รองเท้ายังวางแผนให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ทักษะการถอดและใส่รองเท้าที่ถูกต้องด้วยตัวเอง ให้เก่งขึ้นวันละนิดวันละหน่อย ผ่านการใช้สื่อจากแผ่นฝึกใส่รองเท้า รวมถึงการเล่นกิจกรรมสร้างสรรค์ หยิบ จับบ่อๆ เพื่อให้กล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรง

(วิธีการเล่นชุดฝึกใส่รองเท้า)

1. แนะนำเด็กๆ ว่า “นี่คือ แผ่นฝึกใส่รองเท้า”
2. เริ่มจากรีขงรองเท้าในข้างที่ถูกต้องไว้บนแผ่นวางรองเท้า
3. เด็กๆ ฝึกใส่รองเท้าบนแผ่นวางรองเท้า
4. ดูตัวการ์ตูนอยู่ที่รองเท้าสองข้าง
5. ตัวการ์ตูนต้องอยู่ริมข้างซ้ายและขวา

ความคาดหวังที่จะได้รับการเล่นชุดแผ่นวางรองเท้า

1. เพื่อปลูกฝังความมีระเบียบและส่งเสริมการช่วยเหลือตนเองในการใส่รองเท้า
2. เพื่อฝึกให้เด็กมีสมาธิ
3. พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

4. การฝึกฝน (ทั้งที่โรงเรียน และที่บ้าน)/ตรวจสอบ (Do) + (Check) + (Act)

คุณครูให้เด็กๆ ฝึกซ้ำๆ ทั้งจากชุดการเรียนรู้ และการถอดและใส่รองเท้าของตัวเอง ทุกๆวัน รวมทั้งเห็นความจำเป็นที่เด็กๆ จะได้ฝึกใส่รองเท้าเองจากที่บ้านด้วย จึงขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครอง ให้เด็กๆ ได้มีโอกาสใส่รองเท้าด้วยตัวเองในทุกเช้าที่มาโรงเรียน และถอดรองเท้าและเก็บรองเท้าเองเมื่อกลับบ้าน โดยมีผู้ปกครองอยู่ข้างๆ ให้คำแนะนำ และช่วยจากการช่วยทำให้เด็กๆ น้อยลงเรื่อยๆ

5. การประเมินผล (Check) + (Act)

ประเมินจาก ⇒ การสังเกตของคุณครู และเพื่อนๆ
 ⇒ การสอบถามและประเมินจากผู้ปกครอง

ประเมินผลเป็นระยะ และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซ้ำไปซ้ำมา

นวัตกรรม มีดังนี้

1. KIDS2 Model ของระดับปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนธีรศาสตร์ ในเรื่องการแต่งตัว ด้วยการช่วยเหลือตนเอง
2. ชุดฝึกติดกระดุม

การสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการดำเนินการ

1. การสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการดำเนินการ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 การวางแผนทำ KIDS2 Model
 - ศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้ในเรื่อง การฝึกทักษะให้เด็กช่วยเหลือตนเอง
 - ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎี ที่จะมาใช้ในการสร้าง Model
 - 1.2 การวางแผนจัดทำชุดฝึกติดกระดุม
2. วิเคราะห์หลักการทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำหลักการทฤษฎีความรู้ต่างๆ มากำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการสร้าง KIDS2 Model
3. จัดทำแบบสังเกตการแต่งตัว ในระยะเวลาของการดำเนินการ (ประเมินเด็กปฐมวัย ทุกวันจันทร์ ที่มีชั่วโมงว่ายน้ำ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือน พฤษภาคม 2566 ถึง เดือน กรกฎาคม 2566 ได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ดังต่อไปนี้

1. เริ่มต้นเดือนพฤษภาคม 2566 ขอให้ผู้ปกครองให้เด็กปฐมวัยฝึกให้เด็กใส่รองเท้าเอง และสังเกตแต่ละคนว่าสามารถใส่รองเท้าด้วยตัวเองมากน้อยอย่างไร
2. ให้เด็กปฐมวัยฝึกการใส่รองเท้าตามแผนที่ครูสร้างขึ้น และลองปฏิบัติตามแบบ
3. นำชุดฝึกใส่รองเท้าที่ครูสร้างขึ้นมาอธิบาย และให้เด็กๆ ได้มีโอกาสเล่นทีละคน โดยผู้สอนสังเกตการเล่นและความพร้อมของกล้ามเนื้อ
4. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองทุกบ้าน ให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสฝึกฝนการใส่รองเท้าตัวเองที่บ้าน
5. เสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อของเด็กปฐมวัย ด้วยการให้เล่นตามมุม พลัสติกสร้างสรรค์ ตัวหนีบ และการวาดอย่างอิสระ
6. มีการประเมินเป็นระยะ จากการสังเกตของผู้สอน และสอบถามจากผู้ปกครอง

4. ผลการดำเนินการ ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่ได้รับ

1. เด็กปฐมวัยมีความสุข มีทักษะในการช่วยเหลือตัวเอง โดยเฉพาะในการใส่รองเท้าส่งผลถึงความรับผิดชอบ ต่องานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย
2. เด็กปฐมวัยมีความมั่นใจ และความภาคภูมิใจในตนเอง รวมถึงมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนๆ ที่ทำได้ช้ากว่าตัวเอง
3. เด็กปฐมวัยมีบุคลิกภาพที่ดี มีความสง่างาม และส่งผลถึงมีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้มากขึ้น

เดือน	สิ่งที่ครูเห็นจากการสังเกต	หมายเหตุ
สัปดาห์ที่ 1	เด็กส่วนหนึ่งมีทักษะของการถอดใส่รองเท้าและเก็บเข้าที่ได้ถูกต้อง เด็กอีกส่วน ต้องรอผู้ปกครองเข้ามาช่วยเหลือ	
สัปดาห์ที่ 2	จำนวนเกินครึ่งมีทักษะการใส่รองเท้าได้ถูกต้อง รวมถึงการการเก็บรองเท้าเข้าที่ได้เป็นระเบียบ	
สัปดาห์ที่ 3	เด็กๆ สามารถใส่รองเท้าโดยทำตามขั้นตอนที่ครูแนะนำ รวมทั้งการเก็บเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ ก็สามารถทำได้	
สัปดาห์ที่ 4	เด็กๆ สามารถถอดใส่รองเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว การใส่รองเท้าดูคล่องแคล่วมากขึ้น โดยใช้เวลาน้อยลง	
สัปดาห์ที่ 5	เด็กๆ มีทักษะในการรองเท้าด้วยตัวเองอย่างคล่องแคล่วว่องไว ใช้เวลาใส่รองเท้าเร็วขึ้นมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนที่ 1 ส่วนเด็กคนที่ไม่สามารถทำอะไรได้เลยในเดือนแรก ก็มีพัฒนาการที่ดีขึ้นแม้จะได้น้อยเหมือนเพื่อนๆ	

องค์ความรู้ที่เกิดจากนำ (Best Practice) ไปใช้

1. การฝึกทำอะไรซ้ำๆ ทำให้เกิดทักษะ และส่งผลต่อการพัฒนาไม่ว่าจะด้านใดก็ตาม
2. เด็กปฐมวัยเรียนรู้และสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง หากผู้ใหญ่ให้เด็ก ได้มีโอกาสลองผิดลองถูก และคอยแนะนำดูแล พร้อมกับให้กำลังใจอยู่เบื้องหลัง
3. ความร่วมมือจากผู้ปกครอง มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อน และส่งผลต่อเนื่องต่อการฝึกปฏิบัติ จนเกิดเป็นทักษะที่ติดตัวเด็ก
4. การใช้โซเชียลในทางสร้างสรรค์ ติดต่อประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองได้แบบฉับไว ส่งผลดีงามต่อความร่วมมือของบ้านและโรงเรียนได้อย่างดี

5. ปัจจัยความสำเร็จ

ที่ช่วยให้งานประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพของนวัตกรรม/แนวปฏิบัติที่ดี

ด้านผู้บริหาร

1. ผู้บริหารเปิดโอกาสในการเข้ารับการอบรมเรื่อง Best Practice อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นเด็กปฐมวัยเป็นศูนย์กลาง ให้เป็นเด็กเก่ง ดี และมีความสุข

ด้านผู้สอน

1. ผู้สอนให้ความสำคัญต่อการฝึกฝนสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กปฐมวัยพัฒนาทักษะจนเกิดเป็นความชำนาญ
2. ผู้สอนมีความอดทน ใจเย็น พยายามให้เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. ผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ กับเพื่อนร่วมงาน
4. ผู้สอนวางแผน ติดตาม แจ่มแจ้งความคืบหน้าของการฝึกฝนกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง มีการพูดคุยแลกเปลี่ยน และสอบถามกันให้เด็กปฐมวัยได้ช่วยเหลือตนเองทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

ด้านตัวเด็ก

1. เด็กปฐมวัยให้ความร่วมมือในการฝึกฝน
2. เด็กปฐมวัยมีความพยายาม อยากเป็นคนเก่งของคุณครู เมื่อทำได้ เกิดความภาคภูมิใจ

ด้านสื่อ

1. สื่อแผ่นวางรองเท้าทำให้เด็กปฐมวัยเข้าใจ เรียนรู้และทำตามได้ง่าย
2. รองเท้า ทำให้เด็กปฐมวัยฝึกติด โดยได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง

5.1 ด้านชุมชนและผู้ปกครอง

1. ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ และมีความคาดหวังไปทางเดียวกับครู อยากเห็นบุตรหลานสามารถช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมตามวัย
2. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือ ด้วยการร่วมฝึกฝนบุตรหลานให้ช่วยเหลือตนเอง เรื่องการใส่รองเท้า และกล่าวชมเมื่อบุตรหลานทำได้ดี

การพิจารณาการตั้งชื่อเรื่อง Best Practice และความสมบูรณ์ของ Model

จากคุณครูดวงพร พุฒจิระ หัวหน้ากลุ่มงานบริหารวิชาการ ระดับปฐมวัย

3. การตรวจสอบเอกสารอย่างถี่ถ้วน จากหัวหน้าระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 และปฐมวัยปีที่ 1 รวมถึงคณะทำงานประกันคุณภาพ
4. ได้รับการช่วยพิสูจน์อักษรจากเพื่อนครูประจำชั้นปฐมวัยปีที่ 2 และคณะทำงานประกันคุณภาพ
5. การตรวจสอบความเรียบร้อยของเอกสารอีกครั้ง จากผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มงานบริหารวิชาการ ระดับปฐมวัย

6 บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned)

1. ความเอาใจจริงเอาใจของคุณครูต่อการฝึกให้เด็กๆ ช่วยเหลือตัวเอง รวมถึงการติดตามสอบถาม ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ให้เด็กๆ มีโอกาสทำด้วยตัวเอง ทำให้เห็นการพัฒนาของเด็กๆ ในเรื่องการใส่รองเท้าด้วยตัวเองทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน
2. การสร้างวินัยหรือฝึกให้เด็กๆ ทำอะไรได้ อาศัยความต่อเนื่องและเวลา ไม่ได้ผลลัพธ์มาโดยเร็ว ดังนั้น ครูจึงต้องใจเย็น พร่ำสอนพร่ำแนะนำอย่างต่อเนื่อง
3. การแนะนำการสร้างและประดิษฐ์แผ่นฝึกใส่รองเท้าให้เพื่อนครูแต่ละห้องมีไว้ใช้สอนเด็กๆ

7.การเผยแพร่

1.รูปแบบ/วิธีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ (Best Practice)

- 1.1 การประชุมครูประจำเดือนในแผนกอนุบาล เป็นโอกาสที่ได้แบ่งปันให้เพื่อนๆ ครูระดับปฐมวัยได้รับทราบถึงแนวทางการปฏิบัติที่ดีในขณะที่ได้ดำเนินการ จนถึงเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จด้วย
- 1.2 ได้แบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคุณครูในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2
- 1.3 การเผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ดี ผ่านทางใบงาน “สัมพันธ์บ้านและโรงเรียน”
- 1.4 การเผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ดี ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน

8.การขยายผล (Best Practice) หน่วยงานที่มีส่วนร่วม

- 8.1 แจ้งการดำเนินงานไปยังหัวหน้ากลุ่มงานบริหารวิชาการ ระดับปฐมวัย โรงเรียนธีรศาสตร์
- 8.2 เผยแพร่การดำเนินงาน ในกลุ่มไลน์ผู้ปกครอง

ภาคผนวก

ครูสังเกตการฝึกใส่รองเท้าของเด็ก

รองเท้าสลับข้าง

ฝึกยืนและสังเกตจากแผ่นฝึก

วางรองเท้าบนแผ่นฝึก

สังเกตจากตุ๊กตาแต่ละข้างของรองเท้า

ยืนบนแผ่นฟีกอย่างถูกต้อง

ฟีกสังเกตและฟีกใส่รองเท้า

บรรณานุกรม

(เรียบเรียงโดย : Mamaexpert Editorial Team

อ้างอิง :

1. ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.คู่มือสำหรับพ่อแม่เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก.วัยเด็กเล็ก 0-3 ปี.เข้าถึงได้จาก <http://www.thaipediatrics.org/Media/media-20171010123052.pdf> (ค้นคว้าเมื่อ 13 ตุลาคม 2560)
2. Dr A.J.R Waterston,MD,FRCP,FRCPCH,DRCOG,DCH. คัมภีร์การดูแลทารกและเด็กเล็ก. พัฒนาการเดือนต่อเดือนของลูก,หน้า 105-134.สำนักพิมพ์เอ็มไอเอส.กรุงเทพฯ.[ค้นคว้าเมื่อ 15 ตุลาคม 2560)